

Til lovforslag nr. L 145. Betænkning afgivet af kulturudvalget den 19. maj 1982

Betænkning

over

Forslag til lov om biblioteksafgift

Udvalget har behandlet lovforslaget i en række møder og har herunder stillet spørgsmål til ministeren for kulturelle anliggender, som denne har besvaret dels mundtligt, dels skriftligt.

Et af ministeren for kulturelle anliggender fremsendt notat om graduering af biblioteksafgiften er optrykt som bilag til betænkningen tillige med et af udvalgets spørgsmål til ministeren og dennes svar herpå.

Desuden har udvalget modtaget mundtlige og/eller skriftlige henvendelser fra:

Billedkunstnernes Forbund,
Dansk Forfatterforening,
Dansk Kunstnerråd,
Den danske Forlæggerforening,
Harboe, Jørgen, Rungsted Kyst, og
Lykke-Olesen, Peter, Risskov.

Der er af ministeren for kulturelle anliggender stillet nogle ændringsforslag, hvorom henvises til de ledsagende bemærkninger.

Ministeren har i samråd givet udvalget tilsagn om, at hun vil søge de tekniske muligheder klarlagt, således at alle ophavsmænd kan få biblioteksafgift i tilfælde af, at der skabes lovhjemmel herfor, og om, at hun vil anmode udvalget til revision af den ophavsretlige lovgivning om at fortsætte et allerede påbegyndt arbejde med spørgsmålet om ophavsretlig biblioteksafgift og at udarbejde en betænkning, der belyser mulighederne herfor.

Herudover har ministeren givet udvalget tilsagn om, at det af de regler, der fastsættes med hjemmel i § 1, stk. 3, vil fremgå, at dansksprogede sydslesvigske forfattere, som ikke er danske statsborgere, men som er repræsenteret i danske folkebiblioteker, opnår ret til at modtage afgift.

Ministeren har desuden over for udvalget oplyst, at Dansk Forfatterforenings formand har haft lejlighed til at se det af ministeren under nr. 1 stillede ændringsforslag, og at han kunne gå ind for dette.

Endelig har ministeren oplyst, at hun vil være indstillet på at imødekomme et ønske om, at kun ophavsmændene skal have sæde i de i lovforslagets § 3, stk. 2, og § 4, stk. 2, nævnte udvalg, idet det forudsættes, at bibliotekstilsynet/biblioteksdirektoratet stiller sekretariat til rådighed, og at fastsættelse af den nærmere sammensætning, herunder repræsentation fra forskellige kategorier af ophavsmænd, beror på nærmere forhandling med undervisningsministeren efter lovens vedtagelse.

Herefter indstiller et *flertal* (udvalget med undtagelse af fremskridtspartiets medlemmer) lovforslaget til *vedtagelse* med de af ministeren for kulturelle anliggender stillede ændringsforslag.

Et *mindretal inden for flertallet* (socialistisk folkepartis medlemmer af udvalget) udtaler følgende:

Mindretallet havde gerne set, at det gennem denne lov var blevet muligt at sikre alle ophavsmænd, herunder komponister og billedkunstnere, vederlag for bibliotekernes benyttelse af deres værker, ligesom mindretallet også havde ønsket, at oversættere og medforfattere kunne tilsikres et fast vederlag. De teknisk-administrative vanskeligheder ved gennemførelsen af disse forslag synes imidlertid at være meget store, og selv om mange lige siden vedtagelsen af den eksisterende lov om folkebiblioteker i 1964 med dennes ind-

dragelse af andet end bogligt materiale i bibliotekerne har gjort opmærksom på problemet, er der beklageligt nok endnu ikke fundet muligheder for at komme det til livs. Mindretallet har derfor måttet begrænse sig til at foreslå den revisionsparagraf, som ministeren stiller som ændringsforslag, indsat i loven og til i samråd med ministeren at få fastslået, at ministeren vil søge de tekniske muligheder for, at alle ophavsmænd kan få biblioteksafgift, klarlagt, således at alle ophavsmænd, så snart der bliver lovhjemmel herfor, kan få biblioteksafgift.

Et *mindretal* (fremskridtspartiets medlemmer af udvalget) indstiller lovforslaget til *forkastelse* ved 3. behandling med følgende bemærkninger:

Man har jo lidt svært ved at se visdommen i dette lovforslag, der jo ikke løser det grundlæggende problem – nemlig ophavsretten. For at få løst ophavsretsproblematikken er fremskridtspartiets beslutningsforslag af 14. januar 1976 om ophavsretsnedtrapning (jfr. Folketingstidende 1975–76, forhandlingerne sp. 6938 og 9154 samt tillæg A sp. 2471 og tillæg B sp. 895) et glimrende instrument, men dette beslutningsforslag blev jo desværre afvist i folketingssalen. Det er jo rystende, at fordi en skolelærer stort set laver afskrifter af forskellige lærebøger, kan man så få en afgift resten af sit liv. Endvidere er det jo simpelt hen vanvittigt, at man er nødt til at destruere bånd og andre undervisningsmidler, fordi man ikke har en utilsvarende ophavsret. Disse grunde taler for, at man skulle tage sig tid til en dybtgående analysering af disse problemer, og derfor går mindretallet imod lovforslaget. Mindretallet kan dog stemme for de af ministeren for kulturelle anliggender under nr. 2 og 3 stillede ændringsforslag.

Ændringsforslag

Af *ministeren for kulturelle anliggender*, tiltrådt af et *flertal* (udvalget med undtagelse af Poulsgaard (FP) og Mogens Voigt (FP)):

Til § 2

1) *Stk. 1 og 2* affattes således:

»Afgiften ydes med et beløb pr. udlånsenhed, hvormed den enkelte berettigede er re-

præsenteret i bibliotekerne. For bøger er udlånsenheden et bind, Ministeren for kulturelle anliggender fastsætter regler om udlånsenheden for lydbånd med indspilninger af litterære værker.

Stk. 2. Fra finansåret 1987 beregnes afgiften for de første indtil 20.000 udlånsenheder på basis af et grundbeløb på 3,36 kr. pr. udlånsenhed. Afgiften for de næste indtil 40.000 udlånsenheder beregnes på basis af halvdelen af grundbeløbet pr. udlånsenhed. Afgiften for de næste indtil 60.000 udlånsenheder beregnes på basis af 1/3 af grundbeløbet pr. udlånsenhed. På tilsvarende måde opgøres den andel af grundbeløbet, der danner basis for beregning af afgiften for yderligere eksemplarer. Der ydes ingen afgift til personer, der er repræsenteret med mindre end 100 enheder.«

Af *ministeren for kulturelle anliggender*, tiltrådt af *udvalget*:

Ny paragraf

2) Efter § 6 indsættes som ny paragraf:

»§ 01. I lov om folkebiblioteker m.v., jfr. lovbekendtgørelse nr. 600 af 9. december 1975, som ændret senest ved lov nr. 287 af 10. juni 1981, foretages følgende ændring:
§ 19 ophæves.«

Ny paragraf

3) Efter § 7 indsættes som ny paragraf:

»§ 02. Loven optages til revision senest i folketingsåret 1985–86.«

Bemærkninger

Til nr. 1

For at imødekomme den indvending, at en række forfattere med årsindtægter fra biblioteksafgiften på over 50.000 kr. ifølge lovforslaget vil gå væsentligt ned i indtægt, foreslås en mere graderet skala, som for alle forfattere med over 3.000 enheder på bibliotekerne vil betyde en merindtægt i forhold til det oprindelige lovforslag. Alle forfattere med op til 60.000 enheder, svarende til ca. 150.000 kr. vil efter ændringsforslaget få større afgift end efter den gældende lov. Oversigt over biblioteksafgiftens størrelse ved nugældende

lov, det oprindelige lovforslag og ændringsforslaget fremgår af nedenstående tabel lige-

som antallet af forfattere fordelt på grupper af bindtal.

Bindtal	Gældende lov	Lovforslaget	Ændringsfor- slag	Bindtal	Antal forfattere
1000 bd.	Kr.	Kr.	Kr.	1000 bd.	
1	2.580	4.480	3.760	- 1	2.816
2	5.160	7.840	7.520	1- 2	716
3	7.740	11.200	11.280	2- 3	347
10	25.800	34.720	37.600	3- 10	620
15	38.700	40.320	56.400	10- 15	111
20	51.600	45.920	75.200	15- 20	50
30	77.400	57.120	94.000	20- 30	72
40	99.200	68.320	112.800	30- 40	28
45	111.600	73.920	122.200	40- 45	8
50	124.000	79.520	131.600	45- 50	6
60	148.800	90.720	150.400	50- 60	11
90	223.200	124.320	187.900	60- 90	16
120	297.600	157.920	225.600	90-120	4
150	372.000	191.520	253.800	120-150	6
200	496.000	247.520	300.800	150-200	2
225	558.000	275.520	319.550	200-225	1
300	744.000	359.520	376.000	225-300	2

4.816

Til nr. 2

Forslag til lov om biblioteksafgift blev fremsat samtidig med forslag til lov om biblioteker, og ifølge forslag til lov om biblioteker ophæves den gældende folkebibliotekslov ved disse loves ikrafttræden. Da forslag til lov om biblioteker ikke kan forventes vedtages i indeværende samling til ikrafttræden 1. januar 1983, vil folkebiblioteksloven fortsat være gældende, hvorefter § 19, der omhand-

ler biblioteksafgiften, foreslås ophævet.

Til nr. 3

For at få mulighed for at bedømme virkningerne af denne lov og for, på basis af en betænkning fra det ophavsretlige revisionsudvalg, at kunne undersøge mulighederne for en ophavsretligt betinget biblioteksafgift, foreslås loven taget op til revision i folketings-samlingen 1985-86.

Flemming Jensen (KF) Eva Møller (KF) Grethe Fenger Møller (KF) Mette Madsen (V)

Øllgaard (V) Poulsgaard (FP) Mogens Voigt (FP) Arne Melchior (CD) nfm.

Lasse Budtz (S) Søren Hansen (S) Lindenskov (S) Jimmy Stahr (S) Mette Groes (S)

Birte Weiss (S) Bernhard Baunsgaard (RV) Ingerlise Koefoed (SF) fmd.

Marianne Bentsen-Pedersen (SF)

Partierne VS og KrF havde ikke medlemmer i udvalget.

BIBLIOTEKSTILSYNET

Bilag 1

Notat 15. maj 1982

Graduering af biblioteksafgiften

Bogudvalget var enig om at foreslå en omfordeling af biblioteksafgiften, idet man gerne ville

- 1) fjerne nogle af de økonomiske virkninger af den gældende afgiftsordning, som mange finder urimelige (d.v.s. de særlig høje afgiftsbeløb til enkelte forfattere),
- 2) hjælpe de dårligst stillede forfattere,
- 3) uden at ramme »mellegruppen« af forfattere der lever udelukkende af at skrive.

Efter at Bogudvalgets indstilling er optaget i forslaget til lov om biblioteksafgift, § 2, stk. 2, har Dansk Forfatterforening påpeget at den foreslåede graduering vil få uheldige virkninger for en række forfattere i »mellegruppen«.

Efter aftale med kulturministeriet har Bibliotekstilsynet opstillet et alternativt gradueringsprincip som følger Bogudvalgets og forfatterforeningens intentioner og medfører en glidende aftrapning uden store spring.

Den alternative graduering består i at afgiften ydes med det fulde beløb pr. enhed (bind) op til en bestemt grænse, f.eks. 20.000 bind. Derefter falder afgiften pr. enhed til det halve for de næste 2 × 20.000 bind, til en tredjedel for de næste 3 × 20.000 bind, til en fjerdedel for de næste 4 × 20.000 bind o.s.v.

Efter den gældende lov var afgiften 2,58 kr. pr. bind i 1981 (dog kun 2,48 kr. til forfattere med mere end 31.500 bind). Ved omfordelingen efter det nye princip bliver afgiften pr. bind højere indtil man når den fastsatte grænse. Hvis grænsen sættes ved 20.000 bind, bliver den højeste sats 3,36 kr. i januar

1980 niveau. Omregnet til 1981-niveau bliver skalaen denne:

Afgift pr. udlånsenhed Kr.	Antal udlånsenheder
3,76	indtil 20.000
1,88	20.001– 60.000
1,25	60.001–120.000
0,94	120.001–200.000
0,75	200.001–300.000
o.s.v.	

Hvis grænsen i stedet sættes til 15.000 bind, bliver den højeste sats 3,57 kr. i januar 1980-niveau. Omregnet til 1981-niveau bliver skalaen:

Afgift pr. udlånsenhed Kr.	Antal udlånsenheder
4,00	indtil 15.000
2,00	15.001– 45.000
1,33	45.001– 90.000
1,00	90.001–150.000
0,80	150.001–225.000
0,67	225.001–315.000
o.s.v.	

I den første af de to tabeller nedenfor kan man sammenligne virkningerne af lovforslaget og det alternative forslag med de beløb som blev udbetalt i 1981 efter de nugældende regler. En *grafisk afbildning* af tabellen er vist på side 7 og 8.

I den anden tabel (til højre) vises antallet af forfattere som fik afgift i 1981, fordelt på de tilsvarende trin.

Bindtal 1000 bd.	Gældende lov Kr.	Lovforsla- get Kr.	Alternativt forslag		Bindtal 1000 bd.	Antal for- fattere
			Grænse 15.000 bd. Kr.	Grænse 20.000 bd. Kr.		
1	2.580	4.480	4.000	3.760	- 1	2.816
2	5.160	7.840	8.000	7.520	1- 2	716
3	7.740	11.200	12.000	11.280	2- 3	347
10	25.800	34.720	40.000	37.600	3- 10	620
15	38.700	40.320	60.000	56.400	10- 15	111
20	51.600	45.920	70.000	75.200	15- 20	50
30	77.400	57.120	90.000	94.000	20- 30	72
40	99.200	68.320	110.000	112.800	30- 40	28
45	111.600	73.920	120.000	122.200	40- 45	8
50	124.000	79.520	126.650	131.600	45- 50	6
60	148.800	90.720	140.000	150.400	50- 60	11
90	223.200	124.320	180.000	187.900	60- 90	16
120	297.600	157.920	210.000	225.600	90-120	4
150	372.000	191.520	240.000	253.800	120-150	6
200	496.000	247.520	280.000	300.800	150-200	2
225	558.000	275.520	300.000	319.550	200-225	1
300	744.000	359.520	350.000	376.000	225-300	2

4.816

4.610 forfattere havde mindre end 15.000 bind. 206 forfattere havde over 15.000 bind, og 156 forfattere havde mere end 20.000 bind.

Efter lovforslaget vil forfattere med indtil ca. 16.000 bind få en højere afgift end nu. Grænsen ligger omkring 41.000 kr. Til gengæld får de øvrige henvend 200 forfattere en nedgang som vil være ret følelig for de mellemste indkomster på skalaen. Forfatteren Poul Ørum, der er blevet nævnt som eksempel, vil få en nedgang fra ca. 124.000 kr. til ca. 80.000 kr.

Efter det alternative forslag med grænse ved 15.000 bind forhøjes afgiften for de forfattere der har op til ca. 50.000 bind, svarende til ca. 127.000 kr. De resterende ca. 40 forfattere får en nedgang.

Efter det alternative forslag med grænse ved 20.000 bind sætter nedgangen først ind ved godt 60.000 bind, svarende til en afgift på ca. 150.000 kr. Ca. 30 forfattere ligger over dette bindtal og får altså en lavere afgift end nu. Forfatteren med det højeste bindtal (297.113) får sin afgift halveret, men afgiften er dog stadig større end efter lovforslaget.

Lovforslaget giver de mange forfattere med helt lave bindtal en lidt større fordel end de

alternative forslag. Det er dog næppe så afgørende for en forfatter om han får f.eks. 3.000, 4.000 eller 5.000 kr. i afgift. Dertil kommer at en stor del af disse forfattere ikke har forfatterskabet som hovederhverv. Det er oftest mennesker som kun har skrevet ganske få bøger, især faglitteratur. Der er ikke mange digtere imellem. Den høje startsats må afvejes mod lovforslagets ulemper for de mere produktive forfattere i mellemgrupperne.

De to varianter af *alternativet* giver højere afgifter end lovforslaget allerede fra 3.000 bind og medfører væsentlige forbedringer for flertallet af de forfattere som lever af at skrive. Forskellen mellem de to varianter ligger i at den første medfører en noget kraftigere omfordeling end den anden.

Omfordelingen af afgiften skal gennemføres *gradvis i løbet af 5 år*, sådan som det er vist i de to tabeller på side 6. Da man ikke kender den kommende prisudvikling, er alle tal i 1981-niveau. Afgiften skal reguleres hvert år efter reguleringspristallet for juli.

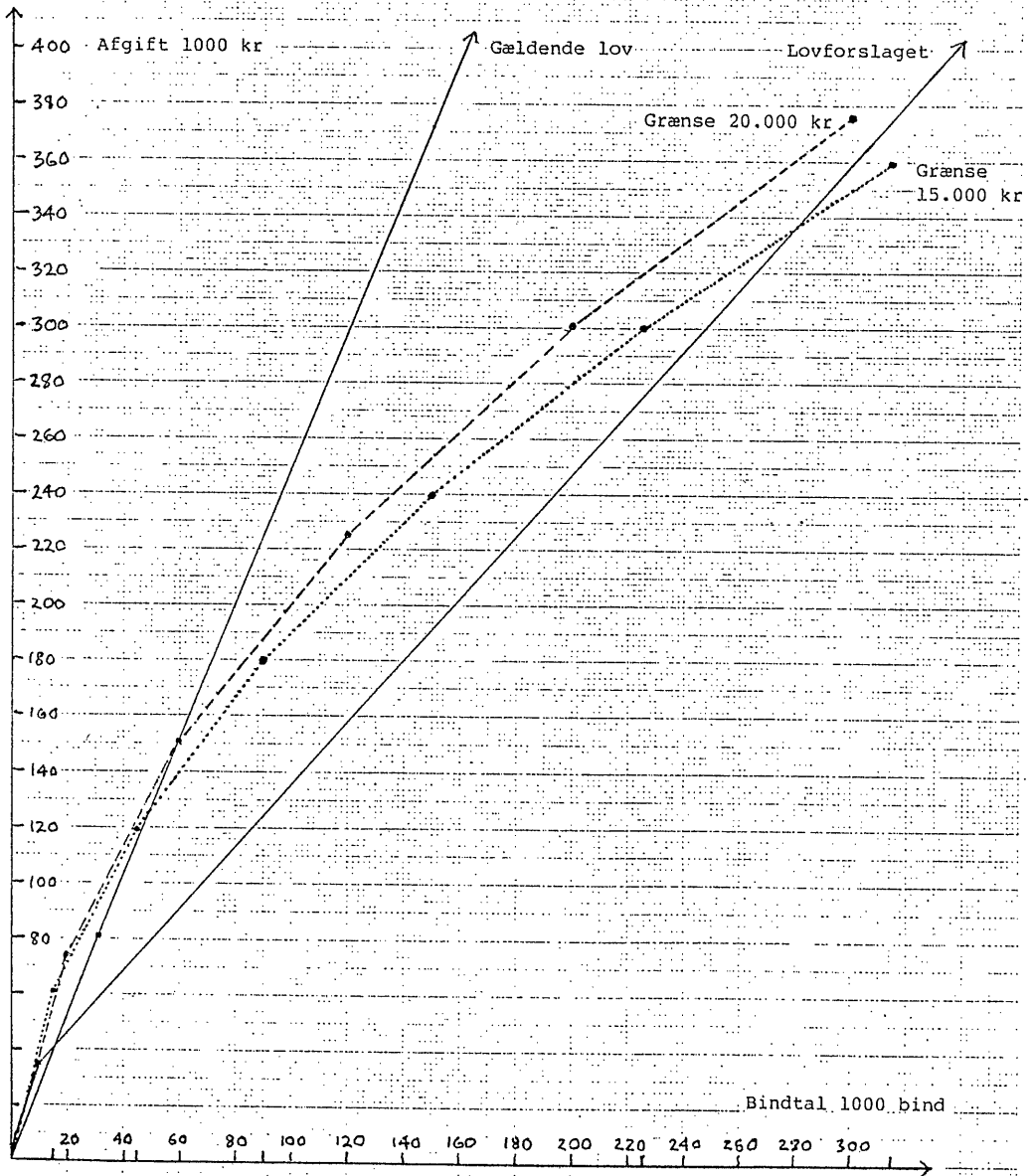
Nedenfor vises overgangsordningen for de to varianter af det alternative graderingsprincip. Alle tal er i 1981-niveau.

Bindtal 1000 bd.	Gældende lov 1981 Kr.	Alternativt forslag: Grænse 15.000 bind				
		1983 Kr.	1984 Kr.	1985 Kr.	1986 Kr.	1987 Kr.
1	2.580	2.864	3.148	3.432	3.716	4.000
2	5.160	5.728	6.296	6.864	7.432	8.000
3	7.740	8.592	9.444	10.296	11.148	12.000
10	25.800	28.640	31.480	34.320	37.160	40.000
15	38.700	42.960	47.220	51.480	55.740	60.000
20	51.600	55.280	58.960	62.640	66.320	70.000
30	77.400	79.920	82.440	84.960	87.480	90.000
40	99.200	101.360	103.520	105.680	107.840	110.000
45	111.600	113.280	114.960	116.640	118.320	120.000
50	124.000	124.530	125.060	125.590	126.120	126.650
60	148.800	147.040	145.280	143.520	141.760	140.000
90	223.200	214.560	205.920	197.280	188.640	180.000
120	297.600	280.080	262.560	245.040	227.520	210.000
150	372.000	345.600	319.200	292.800	266.400	240.000
200	496.000	452.800	409.600	366.400	323.200	280.000
225	558.000	506.400	454.800	403.200	351.600	300.000
300	744.000	665.200	586.400	507.600	428.800	350.000

Bindtal 1000 bd.	Gældende lov 1981 Kr.	Alternativt forslag: Grænse 20.000 bind				
		1983 Kr.	1984 Kr.	1985 Kr.	1986 Kr.	1987 Kr.
1	2.580	2.816	3.052	3.288	3.524	3.760
2	5.160	5.632	6.104	6.576	7.048	7.520
3	7.740	8.448	9.156	9.864	10.572	11.280
10	25.800	28.160	30.520	32.880	35.240	37.600
15	38.700	42.240	45.780	49.320	52.860	56.400
20	51.600	56.320	61.040	65.760	70.480	75.200
30	77.400	80.720	84.040	87.360	90.680	94.000
40	99.200	101.920	104.640	107.360	110.080	112.800
45	111.600	113.720	115.840	117.960	120.080	122.200
50	124.000	125.520	127.040	128.560	130.080	131.600
60	148.800	149.120	149.440	149.760	150.080	150.400
90	223.200	216.140	209.080	202.020	194.960	187.900
120	297.600	283.200	268.800	254.400	240.000	225.600
150	372.000	348.520	324.840	301.160	277.480	253.800
200	496.000	456.960	417.920	378.880	339.840	300.800
225	558.000	510.310	462.620	414.930	367.240	319.550
300	744.000	670.400	596.800	523.200	449.600	376.000

Graduering af biblioteksafgiften (totalbillede)

Efter tabellen blad 2

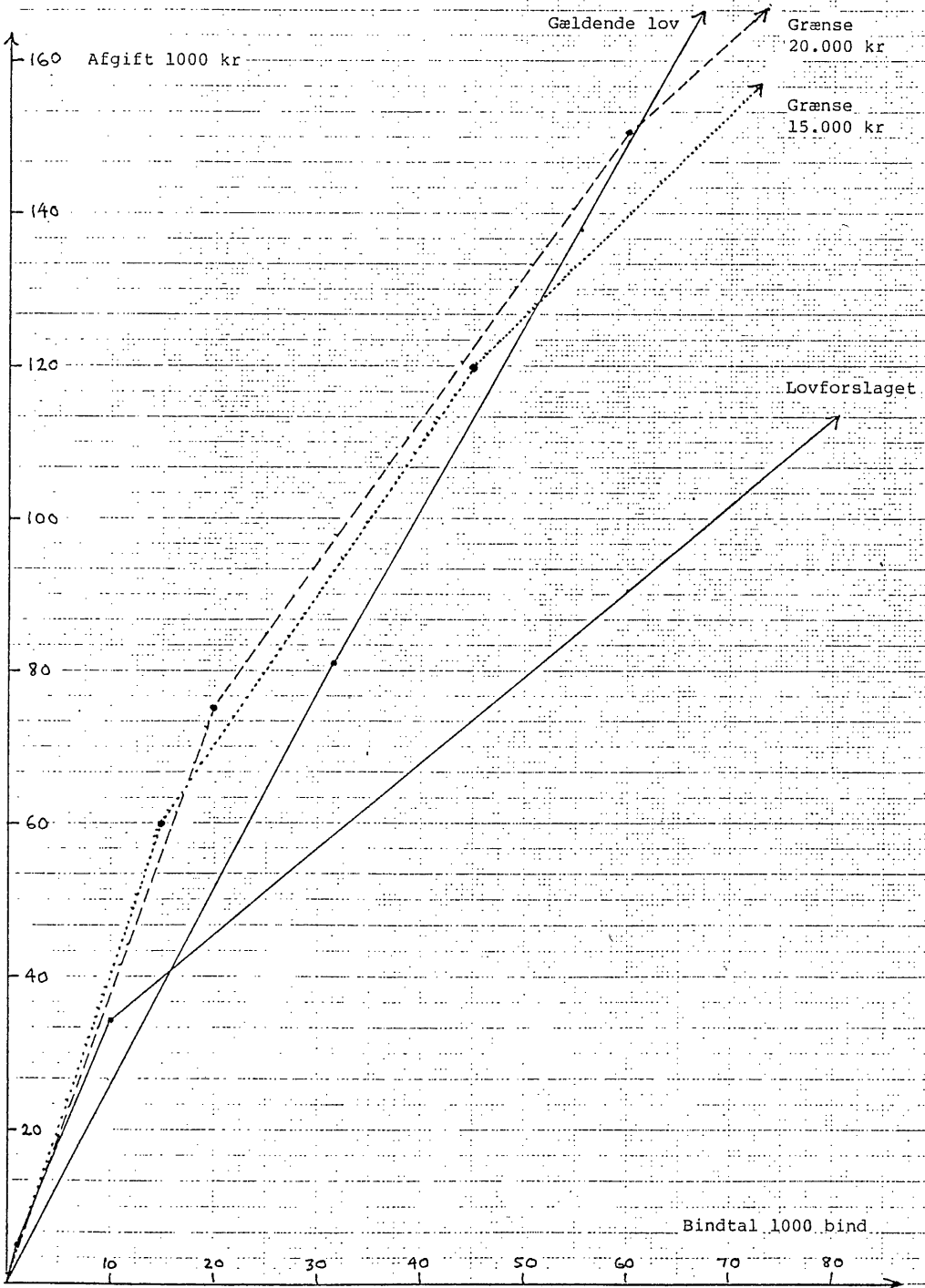

Bibliotekstilsynet

NOTAT

Blad 6

Grædning af biblioteksafgiften (nærbillede)

Bilag 2**Et af udvalget stillet spørgsmål til ministeren for kulturelle anliggender
og dennes svar herpå***Spørgsmål 21:*

»Vil ministeren pålægge ophavsretsudvalget at nedsætte et underudvalg, der i løbet af 1-2 år skal komme med en betænkning om biblioteksafgift baseret på en ophavsretlig ordning, og om de virkninger dette vil have økonomisk og internationalt?«

Svar:

Udvalget til revision af den ophavsretlige lovgivning har – som det vil være kulturudvalget bekendt – allerede beskæftiget sig med spørgsmålet om en ophavsretlig biblioteksaf-

gift, jfr. notat af 19. august 1978 (dok. nr. 90) og besvarelsen af spørgsmål 24. Jeg vil være villig til at anmode revisionsudvalget om at fortsætte arbejdet med dette spørgsmål og herunder belyse konsekvenserne af en sådan ordning. Jeg vil være betænkelig ved at fastsætte nogen bestemt frist for udvalgets afgivelse af betænkning om dette emne. Udvalget arbejder efter en nøje fastlagt plan, der er aftalt med de tilsvarende udvalg i de andre nordiske lande, og man bør formentlig være tilbageholdende med at pålægge det særlige opgaver, som kan vanskeliggøre overholdelsen af denne plan.